

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон
**Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз
муассисаи олии таълимӣ**

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2009, №5, мод. 338; с. 2014, №7, қ. 2, мод. 423; с. 2016, №7, мод. 628; с. 2017, №7-9, мод. 584) (Қонуни ҶТ аз 26.07.2014 № 1126, аз 23.07.2016 № 1350, аз 28.08.2017 № 1465, аз 17.05.2018 № 1529)

Қонуни мазкур сиёсати давлатро дар соҳаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ муқаррар ва ба танзим дароварда, барои таъмини ҳуқуқҳои конститутсионии ҳар як шахс ҷиҳати дарёғти таҳсилоти олии касбӣ шароит фароҳам меоварад.

БОБИ 1. МУҚАРРАОТИ УМУМӢ

**Моддаи 1. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таҳсилоти олии касбӣ
ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ**

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба Конститутсиияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байнамилалие, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад (Қонуни ҶТ аз 28.08.2017 № 1465).

Моддаи 2. Мағҳумҳои асосӣ

Мағҳумҳои асосие, ки дар Қонуни мазкур истифода мешаванд:

- аккредитатсия - тартиби муайян намудани мақоми муассисаи таълимӣ дар пешбуруди фаъолияти таълимӣ мутобиқи стандартҳои таҳсилоти олии касбӣ;
- аспирант - шахси дорои таҳсилоти олии касбӣ, ки бо мақсади таҳияи рисола ва дарёғти дараҷаи илмии номзади илм дар аспирантура таҳсил менамояд (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529);
- аттестатсия - тартиби муқаррар кардани мувофиқати мазмун, сатҳ ва сифати омодагии ҳатмкардагони муассисаи олии таълимӣ ба талаботи стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ аз рӯи соҳаҳои таҳсилот (иҳтисос) (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529);
- аттестатсияи ниҳоии давлатии донишҷӯ - тартибест, ки дараҷаи фарории донишҷӯро ба стандарти ҳатмии давлатии сатҳи марбути таълим муайян намуда, аз рӯи натиҷаи он ба донишҷӯ ҳуҷҷати дорои таҳсилоти даҳлдор дода мешавад;
- бакалавр - дараҷаи аввали таҳсилоти олии касбӣ буда, шахси дорои ин таҳсилот доир ба назария ва амалияи самти иҳтисосаш дониш, малака ва маҳорати касбӣ ҳосил менамояд;
- бозомӯзии касбӣ - дарёғти дониш, маҳорат, малака ва васеъ намудани таҳсилот бо мақсади мутобиқ гардидан ба шароити нави иқтисодиву иҷтимоӣ аз рӯи барномаҳои таълимӣ, ки омӯзиши фанҳои алоҳида, қисматҳои муайянни илм, техника ва технологияи барои иҷрои фаъолияти касбӣ зарурро дар бар мегирад;
- доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи иҳтисос - дараҷаи олии академие, ки ба шахс баъди аз худ намудани барномаи касбии докторантуро аз рӯи иҳтисоси муайян ва ҳимояи рисолаи илмии даҳлдор дода мешавад (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529);
- докторант аз рӯи иҳтисос - шахси дорои дараҷаи таҳсилоти олии касбии магистр, барои иҳтисосҳои тиббӣ магистр - ординатори клиникӣ, ки бо мақсади таҳияи рисолаи илмӣ барои дарёғти дараҷаи доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи иҳтисос дар докторантуро таҳсил мекунад (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529);
- доктори ҳабилитат - дараҷаи олии академие, ки ба шахсони барномаи постдокторантураро аз рӯи иҳтисоси муайян азхуднамуда баъд аз ҳимояи рисолаи илмии даҳлдор дода мешавад (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529);
- докторант - шахсе, ки соҳиби дараҷаи илмии номзади илм буда, барои дарёғти дараҷаи доктори илм ба докторантуро қабул шудааст;
- донишҷӯ - шахсе, ки тибқи тартиби муқарраршуда ба муассисаи таҳсилоти олии касбӣ қабул гардидааст ва дар шӯъбаҳои рӯзона, шабона, ғоибона ё бо мақсади дарёғти дараҷаи муайянни таҳсилот ва иҳтисос ба тариқи экстернат таҳсил мекунад;

- ихтисос - маңмұи дониш ва маҳорату малака, ки бо роҳи омӯзиши ҳадафнок ва таҷрибаи корӣ ҳосил шуда, барои навъи муайяни фаъолият зарур мебошанд ва бо ҳүччатҳои мувофиқ дар бораи таҳсилот тасдиқ карда мешаванд;

- иҷозатномадиҳӣ - тартиби эътироф кардани имконоти муассисаи таҳсилоти олии қасбии шакли муайян барои оғози фаъолияти таълимӣ, ки ба гирифтани таҳсилоти олии қасбӣ ва ихтисос мутобики талаботи стандартҳои таҳсилоти олии қасбӣ, инчунин талаботи давлатӣ оид ба таъминоти қадрӣ, илмию методӣ ва моддию техникий алоқаманд аст;

- қасб - намуди асосии шуғл ва фаъолияти меҳнатии инсон буда, бо ҳүччати марбут ба таҳсилот тасдиқ мегардад;

- курсант - шахсе, ки бо тартиби муқарраршуда ба муассисаи таҳсилоти олии қасбии ҳарбӣ (ва ё маҳсус) қабул гардидааст ва барои ба дараҷаи муайяни таҳсилот ва ихтисос соҳиб шудан таҳсил мекунад;

- магистр - дараҷаи таҳсилоти олии қасбӣ, ки баъди супоридани имтиҳони давлатӣ ва ҳимояи рисолаи магистрӣ ба ҳатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии қасбӣ дода мешавад. Магистр, асосан ба соҳаи муайяни илм машғул шуда, корҳои илмию таҳқиқотӣ мебарад ва аз рӯи ихтисос дар муассисаҳои таълимӣ, илмӣ ва дигар вазифаҳое, ки ба сатҳи таҳсилоти ў мувофиқанд, кор мекунад (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);

- мазмуни таълим - соҳтор, мундариҷа ва ҳачми барномаи таълимиест, ки азхуд намудани он ба шахс имкони дарёғти таҳсилоти олии қасбӣ ва ихтисоси муайяниро таъмин менамояд;

- муассисаи таҳсилоти олии қасбӣ - муассисаи таълимӣ, таълимии илмӣ, ки барномаи таълими қасбии таҳсилоти олиро аз рӯи стандарт ва самти муайяни таълим ва маърифату таҳассус татбиқ менамояд, таълиму тарбия ва тайёрии қасбии шаҳрвандонро вобаста ба майлу ҳоҳиш, қобилият ва талаботи меъёри соҳаи таҳсилоти олии қасбӣ таъмин мекунад, инчунин фаъолияти илмӣ ва илмию техникиро амалӣ мегардонад;

- муассисаи таҳсилоти олии қасбии давлатӣ - муассисаи олии таълиmie, ки аз ҷониби давлат таъсис дода шуда, аз буҷети давлатӣ ё дигар манбаъҳо маблағгузорӣ мешавад ва ба мақоми ваколатдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тобеъ мебошад;

- муассисаи таҳсилоти олии қасбии ғайридавлатӣ - муассисаи олии таълиmie, ки ба моликияти ғайридавлатӣ ва хусусӣ асос ёфта, ба муассис (муассисон) тобеъ аст;

- мутахассис - шахсе, ки соҳиби таҳсилоти олии қасбӣ буда, доир ба назария ва амалияи самти ихтисосаш дониш, малака ва маҳорати қасбиро соҳиб шудааст ва барои иҷро намудани кори илмӣ қобилият дорад;

- низоми кредитии таълим - низоми баҳодиҳии миқдорӣ ба мазмuni барномаҳои таъlim ва натиҷаҳои азхудкунии онҳо мебошад. Кредит (ё соати кредитӣ) ин меъёри вақтест, ки барои омӯзиши фанни таълимӣ ҳар ҳафта дар давоми як семестр сарф мешавад ва дар сурати бомувафқият супоридани имтиҳон аз ин фан донишҷӯ ба ин кредит (ё кредитҳо) соҳиб мегардад;

- озодии академӣ - озодии баёни мазмuni таъlim аз рӯи салоҳиди худ дар доираи барномаҳои таълимӣ, интихоби мавзӯъ барои таҳқиқоти илмӣ ва ҳалли он бо методҳои худ, инчунин озодии омӯзандагон дар гирифтани дониш вобаста ба майли худ дар доираи барномаҳои таъlim;

- постдокторант - шахсе, ки дорои дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос буда, барои дарёғти дараҷаи доктори ҳабилитат дар постдокторантурати таҳсил менамояд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);

- стандарти давлатии таҳсилоти олии қасбӣ - маңмӯи меъёрҳо, ки мазмuni таҳсилоти олии қасбӣ, моҳияту мӯҳлати таъlim ва усулҳои ташхиси сифати таҳсилоти олиро бо назардошти дастовардҳои умумибашарӣ муайян мекунанд "- постдокторант - шахсе, ки дорои дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос буда, барои дарёғти дараҷаи доктори ҳабилитат дар постдокторантурати таҳсил менамояд;

- тақмили ихтисоси қасбӣ - таъlimime, ки мутобики сатҳи таҳsилоти қасбӣ ва бо мақсади тақмили ихтисос дар ин ё он қасб дода мешавад;

- таҳассус - намуд ва дараҷаи омодагии қасбии ҳатмкунанда барои иҷрои фаъолияти қасбӣ ё давом додани таҳsил, ки дар ҳүччати дорои таҳsилоти марбута инъикос мешавад;

- таҳsилot - раванди муттасили таъlimmu тарbия, ки мақсад аз он ноил шудан ба сатҳи баланди инкишофи маъnavӣ, зеҳnӣ, фарҳангӣ, ҷисмонӣ ва салоҳияти қасбии шахс мебошад;

- таҳsилotи ilovagӣ - раванди тарbия ва таъlim, ки дар асоси , барномаҳои таъlimии ilovagии ҳама сатҳҳо бо мақсади ҳамаҷониба қаноатманд гардонидани талaboti маъrifati shahrvand, ҷamъiyat va давлат сурат мегирад;

- таҳсилоти олии касбӣ - дараҷаи таҳсилотест, ки шаҳс ба он дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ дар натиҷаи раванди мунтазам, бонизом ва мақсадноки фарогирии мазмуни таълим, ки он ба таҳсилоти миёнаи умумӣ асос ёфта, бо гирифтани таҳассуси майян аз рӯи ҷамъбасти атtestатсияи ниҳои давлатӣ ба анҷом мерасад, соҳиб мегардад;

- таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таъlimӣ - таҳsилotest, kи ба ҳар шаҳs имкони боло бурданi сатҳi таҳsил va тaҳassuscro dар заминai тaҳsилoti oлии kасbӣ medihad;

- таъlimimi fосилавӣ - яке аз шаклҳои ба даст оварданi kасb, kи шаҳs берун аz muassisaи tаҳsилoti oлии kасbӣ, тавассuti воситаҳoи элекtronӣ va телекоммуникатсионӣ tаҳsилoti oлии kасbiro соҳiб мегардад;

- унвонҷӯ - шахse, kи tаҳsилoti oлии kасbӣ дошta, ba аспирантура va ё докторантuraи muassisaи tаҳsилoti oлии kасbӣ ё muassisaи ilmӣ vobasta shudaast va барои дарёfti дараҷai ilmии nomzadi ilm biduni tаҳsil dар аспирантура risolai ilmӣ тaъlimif mekunad va ё шахse, kи doroi дараҷai ilmии nomzadi ilm будa, барои гириftani дараҷai ilmии doktori biduni tаҳsil dар dокторантura risolai ilmӣ тaъlimif mekunad;

- fаъoliyati tаъlimӣ - fаъoliyate, kи bo roҳi peshniҳod namudani xizmatxо baroи дарёfti tаҳsилoti oлии kасbӣ va dodani xuchchati doroi tаҳsилoti daхlдор aloқamand ast;

- худмухторӣ - шакli oлии равандi tаъlim va chorabiniҳoi akademӣ, kи masъuliyati muassisaи tаҳsилoti oлии kасbiro dar nazdi muassiss (muassison) mайян mekunad;

- экстерн - шахse, kи omӯziши mustaqilonai fanҳoro az rӯi barnomaи асосии tаъlimimi tаҳsилoti oлии kасbӣ dar soҳai tаъlim (ixtisos) intixob namudaast va minbaъd dar muassisaи tаҳsилoti oлии kасbӣ az attestatsiyaи chorӣ va niҳoй meguzaрад;

- экстернат - omӯziши mustaqilonai fanҳoi tаъlimӣ mutobiқi barnomaҳoi асосии tаъlimimi tаҳsилoti oлии kасbӣ az rӯi samti intixobnamudaai tайёрӣ (taxassus) bo attestatsiyaи niҳoй (chorӣ va niҳoй) dar muassisaи tаҳsилoti oлии kасbӣ.

Моддаи 3. Принципҳои асосӣ дар соҳai таҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimӣ

Tаҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimӣ ба chunin prinzipҳo асос meёband:

- дастрас будани tаҳsилoti oлии kасbӣ vobasta ba қobilijat, isteъdod va талабoti xар як шахs;

- muайян namudani samtҳoi afzaliyatnoki peshrafti ilmu техника, технология, инчунин tайёр namudani mutaxassisson, bозomӯzӣ va takmili ixtisosи kormandon;

- тарбияи шаҳrvандӣ;

- ҳифз va rušdi dastovard va anъanaҳoi muassisaҳoi tаҳsилoti oлии kасbӣ;

- ҳамоҳангозии nizomi tаҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimӣ bo fazoi ҷaҳonii tаҳsilot;

- muntazamӣ va давомнокии равандi tаъlim;

- дастgiriриi давлатiи mutaxassisson, samtҳoi afzaliyatnoki tаҳqiqoti bunёdӣ va amalii ilmӣ dar soҳai tаҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimӣ.

Моддаи 4. Кафолatҳoи давлатӣ dар соҳai tаҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimӣ

Dавлат bartarii rušdi tаҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimimo ба shaҳrvandon bo roҳҳoi zerin kafolat medihad:

- mablaғguzorӣ az ҳisobi bucheti давлатӣ ё grantxо, ҳamchunin muҳaё karDani шaroiti musoид baroи xudtayminkunii moliajvii tайёр namudani mutaxassisson va kormandoni ilmii omӯzgorӣ tibқi meъerҳoi muқarrarshuda;

- dar aсоси farmoishi давлатӣ va mablaғguzorii bucheti, инчунин grantxоi farдӣ dastras gardonidani tаҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimӣ;

- taъmini ҳуқуқ va manfiatҳoi ixtimoii doniščӯён, аспирантҳo, dокторантҳo va diligар donišomӯzon dar nizomi давлатiи tаҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimӣ;

- muҳaё karDani шaroit baroи dastrasii barobar ba tаҳsилoti oлии kасbӣ va tаҳsилoti kасbии баъd аz muassisaи oлии tаъlimӣ;

- ҷudo namudani grantxо va қarzҳoi darozmuddati imtiёznok ba muassisaҳoi tаҳsилoti oлии kасbии fайridavlatӣ baroи қabули doniščӯён tibқi kvota dar aсоси ozmun;

- дар доираи стандартҳои давлатии таълим бо роҳи озмун ва ба таври ройгон гирифтани таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ ва ғайридавлатӣ, агар шаҳрвандон дар ин сатҳ бори аввал таълим мегирифта бошанд;

- интихоби озодонаи шаклҳои таҳсилоти олии касбӣ, муассисаи олии таълимӣ ва ихтисос.

Моддаи 5. Ҳудмухтории муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва озодиҳои академии онҳо

1. Ҳудмухтории муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ мустақилияти муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимро дар интихобу ҷобаҷугузории қадрҳо, фаъолияти таълимӣ, илмӣ, молиявию ҳочагӣ ва ғайра, ки Оинномаи онҳо мутобиқи муқаррароти Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян кардааст, ифода менамояд.

2. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ барои татбиқи барномаҳои таълимӣ метавонад технологияни фосилавии донишомӯзиро қисман ё дар ҳаҷми пурра (ба истиснои баъзе аз машғулиятҳо) аз рӯи тартибе, ки мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф муқаррар кардааст, истифода барад.

3. Назорати мувофиқати фаъолияти муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиаш бо назардоши мақсадҳои он, ки дар Оинномаи он пешбинӣ шудааст, аз ҷониби муассиси (муассисони) муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва мақоми ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф, ки дар доираи салоҳияти худ барои пешбуруди фаъолияти таълимӣ иҷозатнома додаанд, амалӣ мегардад.

4. Ба профессорону омӯзгорон, кормандони илмӣ ва донишҷӯёни муассисаи таҳсилоти олии касбӣ, аз ҷумла ба омӯзгорони муассисаи таҳсилоти олии касбӣ озодиҳои академӣ дода мешавад, то мавзӯи дарсро (таълимро) бо усули худ дар доираи барномаҳои таълимӣ баён кунанд, мавзӯи таҳқиқоти илмиро интихоб намоянд ва бо тарзу усулҳои худ гузаронанд.

5. Дар доираи барномаҳои таълимӣ ба донишҷӯён мувофиқи майлу талаботи онҳо озодии академӣ дода мешавад.

Моддаи 6. Вазъи ҳуқуқӣ, намуд ва номи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ

1. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ шахси ҳуқуқӣ буда, ба муассисаи ғайритичоратӣ мансуб аст.

2. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон шаклҳои зерини муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ таъсис дода мешаванд: донишгоҳ, академия, донишкада.

3. Донишгоҳ муассисаи таҳсилоти олии касбиест, ки:

-барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимро аз рӯи доираи васеи соҳаҳо (ихтисосҳо) амалӣ мегардонад;

-кормандони баландиҳтинос, илмӣ ва илмиву омӯзгориро тайёр намуда, донишу ихтисоси онҳоро такмил медиҳад;

-дар соҳаҳои гуногуни илм таҳқиқоти бунёдӣ ва амалиро анҷом медиҳад;

-дар соҳаҳои фаъолияташ маркази пешбари илмӣ ва методӣ мебошад.

4. Академия муассисаи таҳсилоти олии касбиест, ки:

-барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимро дар соҳаи муайяни фаъолият амалӣ мегардонад;

-кормандони баландиҳтиносро барои соҳаи муайяни фаъолияти илмӣ ва илмиву омӯзгорӣ тайёр намуда, донишу ихтисоси онҳоро такмил медиҳад;

-дар яке аз соҳаҳои илм ё фарҳанг таҳқиқоти бунёдӣ ва амалиро анҷом медиҳад;

-дар соҳаҳои фаъолияташ маркази пешбари илмӣ ва методӣ мебошад.

5. Донишкада муассисаи таҳсилоти олии касбиест, ки:

-барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва барномаҳои таълимии таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимро дар як ё якчанд самти ҷудогона амалӣ мегардонад;

-кормандони баландиҳтиносро барои соҳаи муайяни фаъолияти касбӣ тайёр ва донишу ихтисоси онҳоро такмил медиҳад;

-таҳқиқоти бунёдӣ ва (ё) амалӣ мебарад.

6. Вазъи ҳуқуқии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ дар номи он ифода мейбад. Номи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҳангоми таъсис додани он муқаррар гардида, дар сурати тағйир ёфтани вазъи ҳуқуқии ин муассиса номи он низ ҳатман тағйир дода мешавад. Агар дар номи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ номи маҳсус истифода гардад (консерватория, омӯзишгоҳи олӣ ва дигар номҳо), дар баробари ном шакли муассисаи таҳсилоти олии касбӣ нишон дода мешавад.

БОБИ 2. НИЗОМИ ТАҲСИЛОТИ ОЛИИ КАСБӢ ВА ТАҲСИЛОТИ КАСБИИ БАҖД АЗ МУАССИСАИ ОЛИИ ТАЪЛИМИЙ

Моддаи 7. Соҳтори низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий

Низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий иборат аст аз:

- стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий ва барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);
- муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва муассисаҳои таълимие, ки новобаста аз шаклҳои ташкилию ҳуқуқӣ барои таълими таҳсилоти марбутии иловагии касбӣ иҷозатнома доранд;
- пажӯҳишгоҳҳои илмию таҳқиқотӣ, буроҳои конструкторӣ, хочагиҳои таълимию таҷрибавӣ, стансияҳои таҷрибавӣ, марказҳои таълимию методӣ ва иттилоотиву таҳлилӣ, паркҳои техникӣ, корхонаҳои истеҳсолӣ, ташкилоту муассисаҳои илмӣ, лоиҳакаши, клиникӣ, муолиҷавиу пешгириӣ, дорусозӣ (фармасевтӣ), фарҳангию маърифатӣ, ки бо таҳқиқоти илмӣ машғуланд ва фаъолияту рушди таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимиро таъмин мекунанд;
- мақомоти идораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий, ҳамчунин корхона, муассиса ва ташкилотҳои тобеи онҳо;
- иттифоқҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятий (иттифоқҳои эҷодӣ, ассотсиатсияҳои касбӣ, ҷамъиятий, шӯроҳои илмию методӣ ва дигар иттиҳодияҳо).

Моддаи 8. Стандартҳои давлатӣ ва барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий

(*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*)

1. Стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий иборатанд аз (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*):

- талаботи умумӣ ба барномаҳои асосии таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий;
- талабот ба ҳадди ақали ҳатмии мазмuni барномаҳои асосии таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий вобаста ба шароити амалӣ гардонидани онҳо, аз ҷумла ба таҷрибаи таълимию истеҳсолӣ, атtestатсияни ниҳоии ҳатмкунандагон ва дараҷаи тайёр намудани онҳо аз рӯи соҳаҳои алоҳидаи таълим (иҳтисос);
- мӯҳлати фаро гирифтани барномаҳои асосии таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ ва ғайридавлатӣ;
- ҳачми ниҳоии сарбории донишҷӯён ва шунавандагон.

2. Стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий таъмини муқаррароти зеринро дар бар мегиранд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*):

- сифати таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий;
- ягонагии фазои таълим;
- эътироф ва муқаррар намудани баробарарзишии ҳуҷҷатҳои давлатҳои хориҷӣ оид ба таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий.

3. Стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимий, инчунин таснифи равияҳо ва иҳтисосҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баҷд аз муассисаи олии таълимиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ менамояд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

Моддаи 9. Мӯҳлат ва шаклҳои аз бар кардан зинаҳои таҳсилоти олии касбӣ

1. Барномаҳои таълимии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ метавонанд муттасил ва зина ба зина тавассути низоми кредитии таълим ва ё анъанавӣ, мувоғиҳи тартиби муайяннамудаи мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф амалӣ гардонида шаванд.

2. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон шаклҳои зерини таҳсилоти олии касбӣ муқаррар карда мешаванд:

- таҳсилоти бисёрзинагӣ:
  - а) таҳсилоти олии касбӣ, ки барои тасдиқи он ба шахси аз атtestатсияни ниҳоии давлатӣ бомуваффақиятгузашта таҳассуси дараҷаи "бакалавр" дода мешавад;
  - б) таҳсилоти олии касбӣ, ки барои тасдиқи он ба шахси аз атtestатсияни ниҳоии давлатӣ бомуваффақиятгузашта таҳассуси дараҷаи "магистр" дода мешавад.
- таҳсилоти анъанавӣ:

а) таҳсилоти олии касбӣ, ки барои тасдиқи он ба шахси аз аттестатсияи ниҳоии давлатӣ бомувафғақиятгузашта тахассуси "мутахассис" дода мешавад.

3. Таҳсилоти шахсоне, ки омӯзишро аз рӯи барномаи таълимии асосии таҳсилоти олии касбӣ ба итном нарасонидаанд, аммо аз аттестатсияи ҷорӣ бомувафғақият гузаштаанд (на камтар аз ду соли таҳсил), таҳсилоти олии касбии нопурра шуморида мешавад ва ба онҳо ҳӯҷҷати академии шакли муқарраршуда дода мешавад.

4. Мӯҳлати фарогирии барномаҳои асосии таълимии таҳсилоти олии касбӣ (ба истиснои барномаҳои асосии таълимии таҳсилоти олии тиббӣ):

- барои дарёftи тахассуси дараҷаи "бакалавр" - на камтар аз ҷорӣ сол;
- барои дарёftи тахассуси "мутахассис" - на камтар аз панҷ сол;
- барои дарёftи тахассуси дараҷаи "магистр" - ду сол.

5. Шахсоне, ки оид ба таҳсилоти олии касбии зинаи муайян ҳӯҷҷатҳои намунаи давлатиро доранд, мутобиқи ихтисос метавонанд аз рӯи барномаи таълимии таҳсилоти олии касбии зинаи минбаъда таълимро идома диханд.

6. Аз бар намудани барномаи таълимии таҳсилоти олии касбии дараҷаи мувоғиқ дар муассисаи таҳсилоти олии касбии дорои аккредитатсияи давлатӣ ба шахс барои ишғоли вазифаи мувоғиқ дар муассисаи давлатӣ ва гирифтани музди кор ва музди изофа асос мебошад. Барои шахсоне, ки барномаҳои таълимии таҳсилоти олии тиббӣ ва таҳсилоти олии фармасевтиро аз бар намудаанд, барои ишғоли вазифаҳои зикршуда тайёри байди таҳсилоти олии касбӣ дар интернатура, ординатура (резидентура) ва магистратура, ки он бо шаҳодатномаи шакли муқарраршуда тасдиқ шудааст, асос мебошад.

7. Тахассуси дараҷаи "бакалавр" ҳангоми ба кор қабул намудан ба шаҳрвандон ҳуқуқи ишғоли вазифаэро медиҳад, ки барои он мутобиқи талаботи тахассусӣ таҳсилоти олии касбӣ пешбинӣ шудааст.

8. Ишғоли вазифаи хизмати давлатӣ аз ҷониби бакалавр, магистр ва мутахассис бо тартибе, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст, сурат мегирад.

9. Таҳсилоти аввалин, ки шахс онро аз рӯи барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбии зинаҳои гуногун гирифтааст, ҳамчун таҳсилоти дуюми олии касбӣ гирифтаи ў дониста намешавад.

10. Барномаҳои асосии таълимии таҳсилоти олии касбира дошишҷӯён, вобаста ба ҳачми машғулиятҳои ҳатмии корманди соҳаи омӯзгории муассисаи таҳсилоти олии касбӣ метавонанд дар шаклҳои таълими рӯзона, шабона, ғоибона, таълими фосилавӣ, ҳамчунин экстернат аз бар намоянд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

11. Номгӯи самтҳои таълим (ихтисос), ки аз рӯи онҳо имкони дарёftи таҳсилоти олии касбӣ дар шакли таҳсили шабона, ғоибона мумкин нест, аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад. Низомнома оид ба экстернат аз ҷониби мақоми давлатии идораи маориф тасдиқ карда мешавад.

12. Шахсоне, ки дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии аккредитатсияи давлатӣ надошта таҳсил мекунанд ё ҷониб миассисаи таҳсилоти олии касбира бомувафғақият ҳатм кардаанд, ҳуқуқ доранд дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии дорои аккредитатсияи давлатӣ дар асоси шартҳои экстернат аз аттестатсияи давлатии ҷорӣ ва ниҳоӣ гузаранд.

Моддаи 10. Ҳӯҷҷатҳо оид ба таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Ба шахсоне, ки таҳсилро аз рӯи барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ анҷом додаанд ва аз аттестатсияи ниҳоии давлатӣ гузаштаанд, ҳӯҷҷат дар бораи таҳсилоти марбуta дода мешавад.

2. Миассисаи таҳсилоти олии касбие, ки аккредитатсияи давлатӣ дорад, ба ҳатмкунандагон дар бораи таҳсилоти марбуta ҳӯҷҷати намунаи давлатии дорои нишони давлатӣ ва нишони сарисинагии намунаи муқарраршуда медиҳад. Шакли ҳӯҷҷати намунаи давлатӣ ва нишони сарисинагиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мекунад.

3. Ҳӯҷҷатҳое, ки ҳатми зинаҳои гуногуни таҳсилоти олии касбира тасдиқ менамоянд, инҳоянд:

- дипломи мутахассис;
- дипломи бакалавр;
- дипломи магистр.

4. Аз рӯи натиҷаи ҳимояи рисолаи илмӣ бо тартиби муқарраршуда дипломи номзади илм, дипломи доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос, дипломи доктори илм ё дипломи доктори ҳабилитат дода мешавад (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

5. Тартиби додани ҳӯҷҷатро дар бораи такмили ихтисос бо роҳи гузаштани курсҳои гуногун мақомоти ҷумҳурияни давлатии идораи маориф муайян менамояд.

6. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ пас аз гузаштан аз аттестатсия ва аккредитатсияи давлатӣ ҳуқӯқи додани ҳуҷҷатҳои намунаи давлатӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ҳуқӯқ пайдо мекунад.

7. Ҳуҷҷатҳо дар бораи таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тамоми ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон эътибор доранд.

Моддаи 11. Вазифаҳо ва соҳтори муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Вазифаҳои асосии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ иборат аст, аз:

– қонеъ гардонидани талаботи шаҳс ба инкишофи зеҳнӣ, фарҳангӣ ва арзишҳои маънавӣ бо роҳи дарёғти таҳсилоти олии касбӣ ва ё таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ;

– рушди илму ҳунар ба воситаи таҳқиқоти илмӣ ва фаъолияти эҷодии кормандони илмию омӯзгорӣ ва таҳсилқунандагон, истифодаи натиҷаҳои ҳосилшуда дар ҷараёни таълим ва истеҳсолот;

– омӯзиш, бозомӯзӣ ва такмили таҳсисуси кормандони дорои таҳсилоти олии касбӣ ва кормандони илмию омӯзгории баландихтисос;

– дар донишҷӯён инкишоф додани худшиносии миллӣ, ифтихори ватандорӣ, шаъну шарафи шаҳрвандӣ ва Қобилияти кору зиндагии донишҷӯён дар шароити имрӯзаи ҷаҳонишавӣ;

– ҳифз ва афзун намудани арзишҳои миллӣ, ахлоқӣ, фарҳангӣ, илмӣ ва анъанаҳои кишвар;

– таҳқими арзишҳои маънавии шаҳрвандон, боло бурдани савияи таҳсилот ва фарҳанги он;

– таъмини шароити мусоид барои таҷрибаомӯзии истеҳсолӣ ва омӯзгории донишҷӯён.

2. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар ташаккул додани соҳтори ҳуд мустақиланд.

3. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ метавонанд барномаҳои таълимии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, таҳсилоти ибтидой ва миёнаи касбиро амалӣ гардонанд, агар дар соҳтори онҳо муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидой ва миёнаи касбӣ мавҷуд бошанд ва барои пешбуруди фаъолияти таълимӣ иҷозатнома гирифта бошанд.

4. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбие, ки мақоми донишгоҳро доранд, бо ризоияти муассис метавонанд дар соҳтори ҳуд донишкадаҳо, академияҳои таълимӣ, коллечҳо, филиалҳо, муассисаҳои илмию методӣ, ҳоҷагиҳои таълимии таҷрибавӣ, паркҳои техникий ва дигар воҳидҳои соҳторӣ дошта бошанд.

5. Филиалии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ба таври мустақил аз аттестатсия гузашта, иҷозатномаи пешбуруди фаъолият мегирад, аммо аккредитатсияи давлатиро дар ҳайати муассисаи таҳсилоти олии касбӣ мегузарад.

Моддаи 12. Тартиби таъсис, азnavtashkildixӣ, барҳамdixӣ, иҷozatnomadixӣ, аттестатсия ва аккредитатсияи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ бо дарҳости муассис (муассисон) мутобики Қарори он ва ё шартҳои шартномаи таъсисдixӣ ташкил, аз нав ташкил ва барҳам дода шуда, мутобики Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Қайди давлатӣ гирифта мешавад.

2. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз вақти ба Қайди давлатӣ гирифтани он таъсисгардида дониста мешавад. Баробари гирифтани иҷозатнома ҳуқӯқ пайдо мекунад, ки нақша ва барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимiro амалӣ гардонад ва аз имтиёзҳои пешбинinamudaи Қонунгузорӣ баҳравар гардад.

3. Аттестатсияи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ бо дарҳости муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ё ҳуд бо ташабbusi мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф гузаронида мешавад. Тартиби гирифтани иҷозатнома тибқи талаботи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷозатnomadiҳӣ ба баъзе намудҳои фаъолият" муқаррар мешавад.

4. Мақсад ва мӯҳтавои аттестатсия муқаррар кардани мувофиқати мазмун, сатҳ ва сифати таълимии ҳатмкунандагони муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ба талаботи стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ аз рӯи соҳаҳои таълим (иҳтисос) мебошад (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529).

5. Аккредитатсияи давлатии муассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисай олии таълимӣ дар асоси натиҷаҳои аттестатсияи давлатӣ, ки тартиби онро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд, гузаронида мешавад.

6. Шаҳодатнома дар бораи аккредитатсияи давлатӣ вазъи ҳуқуқии муассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисай олии таълимӣ, феҳристи самтҳои таълим (иҳтиносҳо)-ро, ки аз аккредитатсияи давлатӣ гузаштаанд ва аз рӯи он муассисай таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ дорад ба ҳатмкунандагон ҳӯҷҷатҳои намунаи давлатиро дар бораи таҳсилоти олии касбӣ дидад, ҳамчунин зинаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва иҳтинос (дараҷа) - ро муқаррар менамояд.

7. Таъсисдиҳандай муассисаҳои таҳсилоти олии касбие, ки барномаҳои ҳарбии касбии таълимимиро (муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ҳарбӣ) татбиқ мекунанд, танҳо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон буда метавонад.

8. Филиалҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатҳои ҳориҷӣ дар асоси шартномаҳои байнидавлатӣ мутобиқи санадҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ёфта, баъди гирифтани иҷозатномаи мақоми давлатии идораи маориф дар доираи барномаҳои таълимӣ ва стандартҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият менамоянд.

9. Барҳамдиҳии муассисай таҳсилоти олии касбӣ тибқи Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

Моддаи 13. Қабул ба муассисай таҳсилоти олии касбӣ ва тайёр кардани мутахассисони дорои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Қабул ба муассисай таҳсилоти олии касбӣ мувофиқи аризai шахсони дорои таҳсилоти миёнаи умумӣ, таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва таҳсилоти миёнаи касбӣ дар асоси озмун аз рӯи натиҷаи имтиҳонҳои дохилшавӣ, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад. Тартиби ягонаи ба муассисаи таҳсилоти олии касбӣ қабул кардани шаҳрвандонро, дар ҳолате ки Қонуни мазкур муқаррар накарда бошад, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунад.

2. Шартҳои озмун бояд риояи ҳуқуқи шаҳрвандонро дар соҳаи маориф кафолат дидад ва ба он мусоидат намояд, то шаҳрвандони қобилияти бештардошта, ба омӯҳтани барномаҳои таълимии дараҷа ва (ё) зинаи даҳлдор омодаанд, қабул шаванд.

3. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ дорад қабули шаҳрвандонро танҳо дар сурати мавҷуд будани иҷозатнома эълон намояд. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ вазифадор аст довталабонро бо иҷозатномаи мазкур, ҳамчунин бо шаҳодатномаи аккредитатсияи давлатӣ доир ба ҳар як соҳаи таълим (иҳтинос), ки ба муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқи ҳӯҷҷати намунаи давлатиро дар бораи таҳсилоти олии касбӣ медиҳад, шинос намояд. Бо шаҳодатномаи аккредитатсияи давлатӣ шинос намудани довталаб оид ба қадом соҳаи таълим (иҳтинос)-ро интихоб кардани ў ё набудани чунин шаҳодатнома дар ҳӯҷҷатҳои қабул қайд карда мешавад ва ба он довталабон имзо мегузоранд.

4. Равияи таълим (иҳтинос) дар асоси иҷозатнома муайян карда мешавад. Мазмuni ҷараёни таълимии ҳар соҳа (иҳтинос) мӯҳлати азҳуд кардани барномаи таълимии таҳсилоти олии касбӣ ё таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз тарафи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ муайян карда мешавад (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529).

5. Барои шахсони дорои таҳсилоти миёнаи касбии самти даҳлдор бо қарори Шӯрои олимони муассисаи таҳсилоти олии касбӣ, гирифтани таҳсилоти олии касбӣ аз рӯи барномаи маҳдуд ё суръатноки омӯзишии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ иҷозат дода мешавад.

6. Шуморай умумии донишҷӯён ва тартиби қабули онҳоро, ки барои таҳсил аз ҳисоби маблағи буҷет қабул карда мешаванд, ҳар сол мақомоти марбутаи давлатӣ мутобиқи меъёрҳои муқаррарнамудаи Қонуни мазкур муайян менамояд.

7. Шахсоне, ки муассисаҳои таълимии миёнаи умумӣ ё муассисаи таҳсилоти ибтидоии касбии дорои аккредитатсияи давлатиро бо медалҳо, инчунин шахсоне, ки муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёнаи касбии аккредитатсияи давлатидоштаро бо баҳои "аъло" ҳатм намудаанд, ба муассисаи таҳсилоти олии касбӣ аз рӯи натиҷаи сӯҳбат, ба истиснои имтиҳонҳои марказонидай дохилшавӣ ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва санҷиши касбӣ аз рӯи равияе, ки муассисаи таҳсилоти олии касбӣ метавонад муқаррар намояд, қабул карда мешаванд (Қонуни ҶТ аз 26.07.2014 № 1126).

8. Шахсони зикршуда, ки аз сӯҳбат нагузаштаанд, ҳуқуқ доранд имтиҳонҳои қабулро мутобиқи қоидаҳои умумӣ супоранд.

9. Дар сурати бомуваффақият супоридани имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ (ба даст овардани холҳои гузариш аз фанҳои таълимии даҳлдор) ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ба довталабони зерин имтиёз дода мешавад:

- ятимон;
- бепарасторон;
- қӯдакони маъюб (тибқи хулосаи мақоми ваколатдори давлатӣ);
- маъюбони гурӯҳҳои I ва II, ки тибқи хулосаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар муассисаҳои таълимии даҳлдор таҳсил кардани онҳо манъ карда нашудааст;
- шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки хизмати ҳарбиро дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон адо кардаанд;
- дигар шаҳрвандоне, ки барои онҳо мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон имтиёзҳо пешбинӣ шудаанд (*Қонуни ҶТ аз 23.07.2016 № 1350*).

10. Агар муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбӣ ба низоми имтиҳонҳои марказонидаи дохилшавӣ шомил набошад, қабули довталабони дар қисми 9 моддаи мазкур зикргардида, тибқи қоидаҳои умумии қабули донишҷӯён, ки мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф муқаррар менамояд, ба роҳ монда мешавад (*Қонуни ҶТ аз 23.07.2016 № 1350*).

11. Довталабон ба таълими пулакӣ танҳо баъди супоридани имтиҳонҳои қабул ва пардоҳти ҳаққи таълим (мувофиқи шартнома) қабул карда мешаванд. Аз таълими пулакӣ ба таълими ройгон ва аз таълими ройгон ба таълими пулакӣ гузаронидани донишҷӯён иҷозат дода мешавад. Тартиби онро мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф муайян менамояд.

12. Ба аспирантураи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар асоси озмун шахсоне, ки таҳсилоти олии касбии мутахасис доранд қабул карда мешаванд. Мӯҳлати таҳсил дар аспирантура дар шӯъбаи рӯзона 3 сол ва дар шӯъбаи ғоибона 4 сол муқаррар карда мешавад (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

13. Ба докторантураси муассисаи таълимии таҳсилоти олии касбӣ шахсоне, ки дараҷаи илмии номзади илм ва ба постдокторантураси шахсоне, ки дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисос доранд, қабул карда мешаванд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

14. Мӯҳлати таҳсил дар докторантураси аз рӯи ихтисос бо додани дараҷаи олии академӣдоктори фалсафа (PhD) – доктор аз рӯи ихтисос се сол, докторантураси постдокторантураси муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълими ҷаҳонӣ ва муассисаи илмӣ мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаҳои байналмилалӣ бо тартиби муқарраргардида қабул карда мешаванд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

15. Шаҳрвандони ҳориҷӣ ба аспирантура, докторантураси аз рӯи ихтисос, докторантураси постдокторантураси муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълими ҷаҳонӣ ва муассисаи илмӣ мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаҳои байналмилалӣ бо тартиби муқарраргардида қабул карда мешаванд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

Моддаи 14. Идорақунни муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълими

1. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълими ҷаҳонӣ мутобики тартиби муқаррарнамудаи Кодекси гражданини Ҷумҳурии Тоҷикистон идора карда мешавад.

2. Бо мақсади пешбуруди корҳои ҷории фаъолияти муассиса дар асоси усулҳои мувофиқати яккасардорӣ ва дастаҷамъӣ мақоми иҷроия таъсис дода мешавад ва он ба мақоми олии муассиса, ки ректор роҳбарӣ менамояд, ҳисоботдиҳанда мебошад.

3. Ректори муассисаи таҳсилоти олии касбии давлатӣ аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ректори муассисаи таҳсилоти олии касбии ҳусусӣ аз тарафи муассис (муассисон) ба вазифа таъин ва аз вазифа озод карда мешаванд.

4. Тартиби ба вазифа таъин ва аз вазифа озод намудани ректор, ваколатҳои мақомоти иҷроияни муассисаи таҳсилоти олии касбӣ, тартиби қабули қарор ва намояндагӣ намудан аз номи муассисаро қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбии даҳлдор муайян мекунад.

5. Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ аз тарафи муассис (маҷлиси умумии муассисон) ва Шӯрои олимон тасдиқ карда мешавад.

6. Ваколатҳои истисноии мақоми олии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ иборатанд аз:

- тасдиқ намудан ва тағйир додани Оинномаи муассиса, тағйир додани андозаи сармояи оинномавии он;

-таъсиси мақоми ичроия, ба вазифа таъин ва аз вазифа озод намудани роҳбари он;
-тасдики ҳисботи солона ва тавозуни муҳосиби миассисай таҳсилоти олии касбӣ;
-қабули қарор дар бораи азnavтаъсисидҳӣ, азnavташкандидҳӣ ва барҳамдидҳӣ миассисай таҳсилоти олии касбӣ.

7. Дар Оинномаи миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ ба ваколатҳои истисноии мақоми олии он ҳалли масъалаҳои дигар низ voguzor шуда метавонанд. Масъалаҳо, ки ба ваколати истисноии мақоми олии миассисай таҳсилоти олии касбӣ мансубанд, метавонанд ба ваколати мақоми ичроияи миассиса гузашта шаванд.

8. Оинномаи миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ пас аз тасдики миассис тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта мешавад.

Моддаи 15. Иттиҳодия (ассотсиатсия, иттифоқ, соҳмон) -ҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ

1. Миассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ новобаста аз шакли моликият ва шакли ташкилию ҳуқуқӣ, бо мақсади ҳамоҳангсозии фаъолияти худ, инчунин намояндагӣ ва ҳифзи манфиатҳои умумии молумулӣ, ҳуқуқ доранд, то дар асоси шартнома иттиҳодияҳои ғайритеҷоратиро дар шакли ассотсиатсия (иттифоқ) - ҳо таъсис диханд.

2. Дар ҳолати бо қарори иштирокчиён ба зиммаи ассотсиатсия гузоштани фаъолияти соҳибкорӣ, ассотсиатсия бояд аз рӯи тартиби пешбининамудаи қонун ба ҷамъият ё ширкати истеҳсолӣ табдил дода шавад. Барои татбиқи фаъолияти соҳибкорӣ ассотсиатсияҳои низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ ҳуқуқ доранд, то ҷамъиятҳои ҳочагидорӣ таъсис диханд ё дар фаъолияти онҳо иштирок намоянд.

3. Ассотсиатсияҳои миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ шахси ҳуқуқӣ мебошанд.

4. Аъзои ассотсиатсияҳои миассисай таҳсилоти олии касбӣ мустақилият ва ҳуқуқи шахси ҳуқуқӣ будани худро нигоҳ медоранд.

5. Ассотсиатсияҳои миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ барои ўҳдадориҳои аъзои худ ҷавобгар намебошанд.

6. Аъзои ассотсиатсияҳои миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ аз рӯи ўҳдадориҳои ассотсиатсия ба андоза ва мувоғики тартиби дар ҳуҷҷатҳои таъсисии ассотсиатсия пешбинишуда масъулияти субсидорӣ доранд.

7. Номи дақиқи ассотсиатсияҳои дар низоми миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ бояд мақсади асосии ассотсиатсия ва аъзои онро ифода ва калимаҳои "ассотсиатсия" ё "иттифоқ"-ро дар худ дошта бошад.

Моддаи 16. Иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар низоми миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ

1. Манфиатҳои донишҷӯёни миассисай таҳсилоти олии касбiro иттиҳодияҳои ҷамъиятии донишҷӯёни ҳимоя менамоянд. Муносибатҳои мушаххаси маъмурияти миассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятии донишҷӯёни бо Оинномаи миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва шартномаи байни маъmuрияти он ва иттиҳодияҳои ҷамъиятии донишҷӯёни муайян карда мешаванд.

2. Дар низоми миассисай таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз миассисай олии таълимӣ бе таъсис додани шахси ҳуқуқӣ, метавонанд иттиҳодияҳои ҷамъиятии шакли иттиҳодияҳои таъlimiyo методии миassisisai таҳsилoti олии kасbӣ va таҳsилoti kасbии баъd aз mиassisisai oлии tаъlimi, shӯroю komissiiaҳоi ilmiю metodiy, ilmiю tehnikiy va faiра taъsис doda shavand.

3. Мақоми давлатии идораи маориф, shӯroҳoи olimoni mиassisisai таҳsилoti олии kасbӣ dar faъoliati xud tavсияи tashkilotҳoи ҷamъияtӣ va ittiҳodияҳoи ҷamъияtiro dar nizomi mиassisisai тaҳsилoti oлии kасbӣ va тaҳsилoti kасbии баъd aз mиassisisai oлии tаъlimi, barrasӣ menamoyaнд va ба эътибор meghirand.

БОБИ 3. ФАЪОЛИЯТИ ТАЪЛИМИЙ, МЕТОДӢ ВА ИЛМИИ МУАССИСАҲОИ ТАҲСИЛОТИ ОЛИИ КАСБӢ ВА ТАҲСИЛОТИ КАСБИИ БАЪД АЗ МУАССИСАИ ОЛИИ ТАЪЛИМИЙ

Моддаи 17. Забони таълим

Забони таълим дар миassisisai тaҳsилoti олии kасbӣ va тaҳsилoti kасbии баъd aз mиassisisai oлии tаъlimi тибқи қonunгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон muайyan karda mешавad.

Моддаи 18. Маъмуни таъlim

1. Faъoliati tаъlimi мiassisisai тaҳsилoti олии kасbӣ mutobiқi naқshaҳo va barnomahоi tаъlimi, ki dar aсоси standartҳoи давlatii tаҳsилoti олии kасbӣ tаҳsия va

бо тартиби пешбининамудай қонунгузории соҳаи маориф тасдиқ шудааст, амалй гардонида мешавад.

2. Мушаххас намудани мазмуни таълим бо нақша ва барномаҳои таълимӣ муайян карда мешаванд, ки муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ тасдиқ намудаанд.

Моддаи 19. Ташкили корҳои таълимӣ ва методӣ

1. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ донишҷӯён, курсантҳо, шунавандагон, аспирантҳоро бо воситаҳои таълим таъмин карда, барои таълим ва кору зиндагии онҳо шароити мусоид мӯҳайё месозад.

2. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар интихоби низоми баҳогузорӣ, шаклу тартиби тузарондани машғулиятҳо, аттестатсияи донишҷӯён ва шунавандагон мустақил мебошанд.

3. Ҷалб намудани донишҷӯён ва шунавандагон ба кор ё фаъолияте, ки ба раванд ва фаъолияти таълим вобастагӣ надоранд, манъ аст.

4. Таҷрибаомӯзии таълимӣ ва истеҳсолӣ, ки онро стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ пешбинӣ кардааст, дар асоси шартномаҳои байнӣ муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва корхонаю муассиса ва ташкилотҳо сурат мегирад, ки мувофиқӣ онҳо ин корхонаю муассиса ва ташкилотҳо новобаста аз шакли ташкилии ҳуқуқиашон ва тобеияти идоравии худ, ўҳдадоранд барои таҷрибаомӯзии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ ва аккредитатсияшудаи ғайридавлатӣ ҷой диҳанд ва шароити мувофиқ мӯҳайё созанд (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529).

5. Фарогирии нақшай таълимии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ бо аттестатсияи ниҳоии давлатии донишҷӯён хотима мейёбад.

6. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ кори методиро ташкил мекунад ва ба роҳ мемонад. Ҳамоҳангсозии кори методӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ аз ҷониби иттиҳодияҳои (марказҳои) таълимию методӣ амалӣ мегардад.

7. Вазифаҳои тарбиявии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ дар фаъолияти якҷояи таълимӣ, илмӣ, эҷодӣ, истеҳсолии донишҷӯён ва омӯзгорон амалӣ гардонида мешавад.

Моддаи 20. Ташкили корҳои илмию таҳқиқотӣ ва эҷодӣ

1. Вазифаҳои асосии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар самти коҳои илмию таҳқиқотӣ аз инҳо иборатанд:

- таҳияи проблемаҳои назариявию амалӣ;
- таълифи китобҳои дарсӣ ва васоити таълим;
- ичрои корҳои таҳқиқотии дорои ҳусусияти илмию методӣ.

2. Таҳқиқоти илмие, ки дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба роҳ монда мешаванд, бо назардошти афзалиятнокии онҳо аз ҳисоби буҷети давлатӣ, маблағи аз ичрои корҳои шартномаҳои ҳоҷагӣ бадастомада, қарзи бонкҳо, маблағҳои худӣ, ҳайрияҳо ва дигар манбаъҳо маблағгузорӣ карда мешаванд.

3. Принсипи асосии илм дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз ҳамоҳангсозии он бо ҷараёни таълим, инчунин бо илмҳои академӣ ва соҳавӣ иборат аст.

4. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ таҳқиқоти илмӣ ва корҳои эҷодиро аз рӯи нақшай мавзӯй, ки онро Шӯрои олимон тасдиқ менамояд, амалӣ сохта, истифодаи судманд ва босамари имкониятҳои илмию худ, сифати корҳои иҷрошаванд ва шароити бехатарии меҳнат, ҷалби васеи мутахassisони баландихтисос, донишҷӯён, курсантҳо, шунавандагонро барои иштирок дар корҳои илмию таҳқиқотӣ ва эҷодӣ таъмин мекунад.

БОБИ 4. СУБЪЕКТҲОИ ФАЪОЛИЯТИ ТАЪЛИМИЮ ИЛМИЙ ДАР НИЗОМИ ТАҲСИЛОТИ ОЛИИ КАСБӢ ВА ТАҲСИЛОТИ КАСБИИ БАЪД АЗ МУАССИСАИ ОЛИИ ТАЪЛИМИЙ, ҲУҚУҚУ ӮҲДАДОРИҲОИ ОНҲО

Моддаи 21. Ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои донишҷӯи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ

1. Ба донишҷӯи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ шаҳодатномаи донишҷӯ ва дафтарчай имтиҳонотии намунаи мӯқарраргардида дода мешавад.

2. Донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ доранд:

- дар ташкили мазмуну мундариҷаи таълими худ бо риояи талаботи стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ иштирок намоянд. Ин ҳуқуқи онҳо бо шартҳои қарордоди байнӣ донишҷӯи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки барои таҳсил ва ба кор таъмин кардани онҳо мусоидат мекунад, маҳдуд шуда метавонад (Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529);

- курсҳои факултативӣ (барои самти нишондодашавандай таълимим (ихтисос)) ва курсҳои элективиро (ба таври ҳатмӣ интихобнамуда), ки аз ҷониби факултет ва кафедраи даҳлдор пешниҳод мегарданд, интихоб намоянд;

- ғайр аз фанҳои таълими (ихтисосии) соҳаи интихобшуда ҳар гуна фанҳои дигареро, ки дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ таълим дода мешаванд, бо тартиби муқаррарнамудаи Оинномаи он, инчунин фанҳои дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии дигар таълимдодашавандаро аз бар намоянд;

- мутобики Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи таҳассуси ҳарбӣ таълим гиранд;

- тибқи ҳолатҳои пешбининамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз шакли таълими пулакӣ ба шакли таълими ройгон гузаранд;

- дар муҳокима ва ҳаллу фасли муҳимтарин масъалаҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, аз ҷумла, ба воситаи иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва мақомоти давлатии идораи маориф иштирок намоянд;

- аз китобхонаҳо, китобхонаҳои элекронӣ, технологияҳои иттилоотию коммуникатсионӣ, интернет, фондҳои иттилоотии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, баҳшҳои таълими, илмӣ, табобатӣ ва баҳшҳои дигари муассисаи таҳсилоти олии касбӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи Оинномаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба таври ройгон истифода намоянд;

- дар корҳои илмию таҳқиқотӣ, конференсияву симпозиумҳо ва маҳфилу озмунҳо иштирок ва баромад намоянд;

- асарҳои ҳудро барои ҷоп, аз ҷумла дар нашрияҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ пешниҳод кунанд;

- аз амру фармонҳои маъмурияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба мақомоти даҳлдор шикоят кунанд.

3. Донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ, ки дар шӯъбаҳои рӯзона таҳсил мекунанд ва аз ҳисоби маблағи буҷети давлатӣ таълим мегиранд, ба андозаи муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо стипендия таъмин карда мешаванд. Тартиби муқаррар ва пардохти стипендия аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

4. Донишҷӯёни муассисаи таҳсилоти олии касбӣ дар асоси низомномаи даҳлдор ҳуқуқ доранд стипендияи муқаррарнамудаи шахсони воқеӣ ва ё ҳуқуқиро, ки онҳоро барои таҳсил фиристодаанд, инчунин стипендияҳои шахсан таъйиншударо гиранд.

5. Ба донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ аз рӯи нишондоди тиббӣ ва дар ҳолатҳои дигари истиснӣ бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми давлатии идораи маориф руҳсатии академӣ дода мешавад.

6. Барои донишҷӯёни шакли рӯзонаи таҳсилот, ки дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ таҳсил мекунанд, мӯҳлати даъват ба хидмати ҳарбӣ мутобики Қонун дар давраи таҳсил ба таъхир андохта мешавад.

7. Донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ доранд, аз китобхонаҳои давлатӣ ройгон истифода баранд ва ҳамчунин ройгон вориди осорхонаҳои давлатӣ шаванд.

8. Барои донишҷӯёни шӯъбаҳои рӯзона ва шабона дар як соли таҳсил на камтар аз ду маротиба таътил муқаррар карда мешавад.

9. Донишҷӯёни эҳтиёҷманди манзил дар хобгоҳ (ба шарте ки муассисаи таҳсилоти олии касбӣ фонди даҳлдори манзил дошта бошад) бо ҷойи хоб таъмин карда мешавад.

10. Донишҷӯёни муассисаи таҳсилоти олии касбӣ барои комёбихо дар таҳсил ва иштироки фаъолона дар корҳои илмию таҳқиқотӣ мутобики Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ бо мукофотҳои маънавӣ ва ё моддӣ сарфароз гардонида мешаванд.

11. Донишҷӯёни муассисаи таҳсилоти олии касбӣ дар мавридҳои зерин ҳориҷ карда мешавад:

- бинобар вазъи саломатӣ дар асоси ҳуҷҷати комиссияи тиббию машваратӣ;

- бо сабаби гузаштан ба муассисаи таҳсилоти олии касбии дигар;

- барои давомоти нокифоя;

- барои қарздории академӣ;

- пас аз руҳсатии академӣ ба таълим шурӯъ накардан;

- саривақт напардохтани маблағи таҳсил мувофиқи шартнома;

- дар мӯҳлати муқарраргардида насупоридани се ва зиёда аз он санҷишу имтиҳон;

- барои содир кардани ҷиноят;

- ба муассисаи таълими смадан бо идора намудани воситаҳои нақлиёти механикӣ (Қонуни ҶТ аз 28.08.2017 № 1465);

- пас аз фавт;

- барои вайрон кардани интизоми таълим, қоидаҳои тартиботи дохилий ва Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ.

12. Барои риоя накардани ўҳдадориҳое, ки дар Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва қоидаҳои тартиботи дохилӣ пешбинӣ гардидаанд, баъди гирифтани баёноти хаттӣ, мумкин аст донишҷӯ ба танбеҳӣ интизомӣ қашида ва ҳатто аз муассисаи таҳсилоти олии касбӣ хориҷ карда шавад.

13. Ба донишҷӯи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ дар раванди таълим истифода бурдани телефонҳои мобилий манъ аст.

14. Танбеҳӣ интизомӣ ба донишҷӯ на дертар пас аз як моҳи ошкор шудани рафтори ў ва на дертар пас аз шаш моҳи содир гардидани чунин рафтор дода мешавад, ки ба ин мӯҳлати бемории донишҷӯ ва (ё) вақти таътили ў дохил намешавад.

15. Ба донишҷӯёни муассисаи таҳсилоти олии касбӣ кафолати ба таври озод ба дигар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва ё ихтисоси дигар бо тартиби муқаррарнамудаи мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф гузаштан дода мешавад. Дар мавриди гузаштани донишҷӯ аз як муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ба муассисаи дигари таҳсилоти олии касбӣ тамоми ҳуқуқҳое, ки барои донишҷӯ бори аввал дар ин зинаи таҳсилоти олии касбӣ пешбинӣ шудаанд, маҳфуз мемонанд.

16. Донишҷӯ баъди ихтиёран ё бо сабабҳои дигар тарқ кардани муассисаи олии таълимӣ зимни боқӣ мондани ҳамон шакли таълим (ройгон ё пулакӣ), ки мутобиқан пеш аз тарқ кардан таҳсил мекард, ҳуқуқ дорад барои таҳсил ба муассисаи олии таълимӣ барқарор гардад. Дар сурати бо идора намудани воситаҳои нақлиёти меҳаникӣ ба муассисаи таълимӣ омадан донишҷӯ бе ҳуқуқи барқарор шудан ба муҳлати се сол аз муассисаи таълимӣ хориҷ карда мешавад (Қонуни ҶТ аз 28.08.2017 № 1465).

17. Донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ўҳдадоранд, ки донишҳои назариявӣ, маҳорати амалӣ ва методҳои муосири таҳқиқро аз рӯи ихтисоси интихобнамудаашон азҳуд кунанд, дар мӯҳлатҳои муқарраршуда ҳамаи супоришҳои дар нақшаҳо ва барномаҳои таълимӣ пешниҳодгардидаро ичро намоянд, арзишҳои миллӣ, умумибашарӣ ва маънавиро пос доранд ва Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ, қоидаи хобгоҳҳо ва дигар талаботи муқарраркардаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намоянд.

18. Дигар ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои донишҷӯёнро қонунгузорӣ ва (ё) Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ муқаррар менамояд.

19. Мақоми донишҷӯи муассисаи таҳсилоти олии касбии ғайридавлатӣ, ки аккредитатсияи давлатӣ дорад, нисбат ба ҳуқуқу озодиҳои академӣ, ба истиснои ҳуқуқи гирифтани стипендиияи давлатӣ, баробари мақоми донишҷӯи муассисаи таҳсилоти олии касбии давлатӣ мебошад.

20. Мақоми донишҷӯи муассисаи таҳсилоти олии касбии ғайридавлатӣ, ки аккредитатсияи давлатӣ надорад, дар асоси Оинномаи ҳамин муассисаи таҳсилоти олии касбӣ муқаррар карда мешавад.

21. Донишҷӯёни муассисаи таҳсилоти олии касбие, ки барои пурра амалӣ намудани барномаҳои таълимӣ аз технологияи фосилавӣ истифода мебаранд, инчунин филиалҳои муассисаи таҳсилоти олии касбии зикршуда, ҳангоми аз ҷониби онҳо амалӣ намудани раванди таълим (ба истиснои машғулиятҳои алоҳида) дар филиалҳо ва тамоми намудҳои атtestатсияи донишомӯзони ин филиалҳо, ҳамаи ҳуқуқ ва ўҳдадориҳои донишомӯзони ҳамин шакли мутаносиби дарёфти таҳсилотро доранд.

Моддаи 22. Бо кор таъмин намудани ҳатмкардагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ

Бо кор таъмин намудани ҳатмкардагони шӯъбаҳои рӯзонаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ мутобиқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

Моддаи 23. Имтиёз ба шахсоне, ки дар баробари кор дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ таҳсил мекуканд

1. Ба шахсоне, ки дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии дорои аккредитатсияи давлатӣ бомуваффақият таҳсил менамоянд, новобаста аз шакли таълими ғоибона ва шабона аз ҷои кор ба мақсадҳои зерин руҳсатии иловагӣ дода шуда, музди миёнаи меҳнат, ки бо тартиби муқарраргардидаи руҳсатии ҳарсола ҳисоб карда мешавад (бо имкони якҷоя кардани руҳсатии иловагии таълимӣ ва руҳсатии ҳарсола), пардоҳт мегардад:

—барои супоридани санчишу имтиҳонҳо дар курсҳои якум ва дуюм мутобиқ ба 30 рӯзи тақвимӣ, дар курсҳои минбаъда мутобиқ ба 40 рӯзи тақвимӣ;

—барои навиштан ва ҳимояи лоиҳаи (кори) дипломӣ якҷоя бо супоридани атtestатсияи ниҳоии давлатӣ — чор моҳ (Қонуни ҟТ аз 17.05.2018 № 1529);

—барои атtestатсияи ниҳоии давлатӣ — як моҳ.

2. Руҳсатии иловагии бе музди меҳнат аз ҷои кор дода мешавад:

-ба шахсоне, ки ба имтиҳоноти қабули муассисаи таҳсилоти олии касбӣ роҳ дода шудаанд - понздаҳ рӯзи тақвимӣ;

-ба донишҷӯёни шӯъбаи рӯзонаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, ки дар баробари таҳсил кор мекунанд, барои супоридани санчишу имтиҳонот - понздаҳ рӯзи тақвимӣ дар соли таҳсил;

-барои навиштан ва ҳимояи лоиҳаи (кори) дипломӣ якҷоя бо супурдани аттестатсияи ниҳоии давлатӣ - чор моҳ (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);

-барои супурдани аттестасияи ниҳоии давлатӣ - як моҳ;

-ба шунавандагони шӯъбаи тайёрии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ барои супоридани аттестатсияи ниҳоии давлатӣ - понздаҳ рӯзи тақвимӣ.

3. Ба донишҷӯёни шӯъбаи ғоибонаи муассисаҳои олии таълимии дорои аккредитатсияи давлатӣ ташкилоти кордиҳанда як бор дар соли таҳсил ҳарҷи рафту омадро то маҳалли муассисаи таҳсилоти олии касбӣ барои иҷрои корҳои лабораторӣ, супоридани санчишу имтиҳонҳо ва ҳамчунин барои супурдани аттестатсияи ниҳоии давлатӣ, навиштан ва ҳимояи лоиҳаи (корҳои) дипломӣ мепардозад (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

4. Намунаи маълумотнома-даъватномаро, ки ба донишҷӯ аз ҷои кор ҳуқуқи гирифтани руҳсатии иловагӣ ва дигар имтиёзҳоро вобаста ба таҳсил дар муассисаи таҳсилоти олии касбии дорои аккредитатсияи давлатӣ медиҳад, мақоми давлатии идораи маориф тасдиқ мекунад.

5. Барои кормандони корхонаҳо, ташкилоту муассисаҳо, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва шакли моликият, ки дар баробари кор дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ таҳсил мекунанд, дар шартномаи колективӣ ё шартномаи меҳнатӣ (қарордод) дароз кардани мӯҳлати руҳсатиҳои иловагӣ, додани руҳсатӣ бо пардохти маош ба ҷои руҳсатии бе пардохти маош ва имтиёзҳои дигар пешбинӣ шуда метавонанд.

Моддаи 24. Шунавандагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Шунавандагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ шахсоне ба ҳисоб мераванд, ки дар таълимгоҳҳои зерин таҳсил мекунанд:

- дар шӯъбаҳои тайёрии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, факултетҳо ва муассисаҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандон;

- дар ординатураи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ тиббӣ.

2. Вазъи ҳуқуқии шунавандагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ пас аз гирифтани таҳсилот ба вазъи ҳуқуқии донишҷӯи муассисаи таҳсилоти олии касбии шакли марбутаи таълим баробар аст.

3. Шахсоне, ки дар ординатура таҳсил мекунанд ё таҳсили таҳассусии таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимимиро дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбии тиббӣ аз ҳисоби буҷет идома медиҳанд, бо стипендиияи давлатӣ таъмин карда мешаванд ва аз таътили ҳарсолаи 24 - рӯза истифода мебаранд.

Моддаи 25. Аспирантҳо, унвонҷӯён, докторантҳо аз рӯи ихтисос, докторантҳо ва постдокторантҳо

(*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*)

1. Шаклҳои асосии тайёр кардани кормандони илмӣ ва илмию омӯзгорӣ аспирантура, докторантура аз рӯи ихтисос, докторантура ва постдокторантура мебошанд.

2. Аспирантура, докторантура аз рӯи ихтисос, докторантура ва постдокторантура барои таҳсилоти муттасил, тақмили ихтисоси илмию омӯзгорӣ ва илмии шаҳрвандон ва дарёфти дараҷаҳои илмии номзади илм, доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос, доктори илм ё доктори ҳабилитат шароит муҳайё мекунанд.

3. Ба шахсоне, ки ба супоридани имтиҳонҳои аспирантура ва докторантура аз рӯи ихтисос иҷозат доранд, ба мӯҳлати 30 рӯзи тақвимӣ руҳсатӣ бо пардохти музди миёнаи меҳнаташон аз тарафи корхона дода мешавад.

4. Ба шахсоне, ки дар шӯъбаи рӯзонаи аспирантура ва докторантура аз рӯи ихтисос аз ҳисоби маблағи буҷет таҳсил мекунанд, стипендиияи давлатӣ пардохта мешавад ва онҳо ҳар сол ба муддати ду моҳ ба таътил мебароянд.

5. Аспирантҳои шӯъбаи ғоибона ҳар сол аз ҷои кор ба муддати 30 рӯзи тақвимӣ бо пардохти музди миёнаи меҳнаташон ҳуқуқ ба руҳсатии иловагӣ доранд.

6. Аспирантҳои шӯъбаи ғоибона ҳар ҳафта барои як рӯз аз кор озод шудан ҳуқуқ доранд. Ташкилоти корфармо ҳуқуқ дорад аспирантҳо ва докторантҳоро аз рӯи ихтисос дар соли чоруми таҳсил мувоғики хоҳиши онҳо ба таври илова бе пардохти музди меҳнат ҳар ҳафта ду рӯз аз кор озод намояд.

7. Аспирантҳои шуъбай ғойбона дар давраи супурдани имтиҳонҳо, навиштан ва ҳимояи рисолаҳои илмӣ бо хобгоҳ аз фонди манзили муассисаи таҳсилоти олии касбӣ таъмин карда мешаванд.

8. Ба докторантҳо ва постдокторантҳо стипендияи давлатӣ ба андозаи на камтар аз маоши дотсент ва ҳар сол таътили думоҳа дода мешавад. Ҳуқуқҳои дар ҷои кор пеш аз дохил шудан ба докторантуре ва постдокторантуре доштаи постдокторантҳо ва докторантҳо (ҳуқуқи гирифтани манзил, дараҷаи илмӣ ва дигар ҳуқуқҳо) ва ҳамчунин ҳуқуқи баргаштани онҳо ба ҷои кори пешина нигоҳ дошта мешавад.

9. Ба ҳар аспирант, докторант аз рӯи ихтисос, докторант ва постдокторанте, ки аз ҳисоби маблаги буҷет таҳсил меқунад, барои ҳариди китобҳои илмӣ ҳар сол ба андозаи стипендия кумакпулӣ дода мешавад.

10. Унвончӯёне, ки дар таълифи рисола барои дарёftи дараҷаи илмии доктори илм таҳқиқот мебаранд ва аз рӯи масъалаи мубрами иҷтимоию иқтисодӣ ё самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти бунёдии илмӣ натиҷаҳои назаррас ба даст овардаанд, бо мақсади таҳсияи рисолаи илмӣ барои дарёftи дараҷаи илмии доктори илм метавонанд ба муҳлати то ду сол ба вазифаи корманди калони илмӣ гузаронда шаванд. Барои унвончӯёне, ки ба вазифаи корманди калони илмӣ гузаронда шудаанд, бо нигоҳ доштани маоши вазифавии пешинаашон ҳуқуқи ба ҷои кори пештара гузаштан дода мешавад.

11. Барои анҷоми рисолаи илмии дараҷаи илмии номзади илм ё доктори илм ба кормандони корхона ва муассисаю ташкилотҳо аз ҷои корашон ба муҳлатҳои се ва шаш моҳ, бо нигоҳ доштани музди меҳнат, руҳсатии эҷодӣ дода мешавад.

12. Низомномаҳо оид ба аспирантура, унвончӯй, докторантуре аз рӯи ихтисос, докторантуре ва постдокторантуре бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешаванд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

Моддаи 26. Ҳуқуқу ўҳдадориҳои кормандони муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ вазифаҳои кормандони илмию омӯзгорӣ (ҳайати профессорону муаллимон, кормандони илмӣ), муҳандисию техникӣ, маъмурию ҳоҷагӣ, истеҳсолӣ, таълимию ёрирасон ва ғайра пешбинӣ мешаванд.

2. Ба ҳайати профессорону муаллимон мансабҳои декани факултет, мунири кафедра, мунири озмоишгоҳ, вазифаҳои профессор, дотсент, муалими калон, муаллим ва асистент мансубанд.

3. Ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ба кор қабул кардани кормандони илмию омӯзгорӣ мутобики шартномаи меҳнатӣ амалӣ мешавад. Пеш аз бастани шартномаи меҳнатӣ кормандони илмию омӯзгорӣ аз озмун мегузараанд.

4. Мунири кафедраи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар асоси озмун интиҳоб мешавад. Низомнома оид ба тартиби ишғоли вазифа ва гузаштан аз озмунро барои иҷрои вазифаи мунири кафедра мақомоти давлатии идораи маориф таҳсия ва тасдиқ менамояд.

5. Кормандони илмию омӯзгории муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ доранд:

– бо тартиби муқарраргардида ба Шӯрои олимони муассисаи таҳсилоти олии касбӣ интиҳоб кунанд ва интиҳоб шаванд;

– дар муҳокима ва ҳалли масъалаҳои марбут ба фаъолияти муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ширкат намоянд;

– аз хидмати китобхонаҳо, китобхонаҳои элекtronӣ, технологияи иттилоотию коммуникатсионӣ, интернет, фондҳои иттилоотӣ, шӯъбаҳои илму таълим ва ҳамчунин аз хидмати шӯъбаҳои иҷтимоию машиӣ, табобатӣ ва шӯъбаҳои дигари соҳтории муассисаи таҳсилоти олии касбӣ мувоғиҳи Оинномаи он ва (ё) шартномаи колективӣ ба таври ройгон истифода баранд;

– мазмuni курсҳои таълимиро мутобики стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ муайян кунанд;

– усул ва воситаҳои таълимро, ки ба ҳусусиятҳои фардии ҳар қадоми онҳо бештар ҷавобғӯ мебошанд ва сифати баланди раванди таълимро таъмин менамоянд, интиҳоб намоянд;

– аз болои фармоишу супоришҳои маъмурияти муассисаи таҳсилоти олии касбӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ шикоят кунанд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

6. Кормандони илмию омӯзгории муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ўҳдадоранд:

– самараи баланди раванди кори омӯзгорӣ ва илмиро таъмин кунанд;

– талаботи Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбира риоя намоянд;

- донишомӯзонро дар рӯҳияи мустақилият, ташаббускорӣ тарбия кунанд, қобилияти эҷодии онҳоро инкишоф диҳанд;
- ба арзишҳои миллӣ, умумибашарӣ ва ахлоқиву маънавӣ эҳтиром гузоранд;
- барои такмили ихтисоси худ пайваста кӯшиш намоянд;
- дар раванди таълим аз телефонҳои мобилий истифода набаранд.

7. Кормандони илмии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ доранд он усулҳо ва воситаҳои гузаронидани таҳқиқоти илмиро интихоб намоянд, ки ба талаботи бехатарӣ ҷавобгӯ бошанд, ба қобилияти инфириодии онҳо бештар мувофиқат кунанд ва сифати баланди раванди илмиро таъмин намоянд.

8. Ҳуқуқу ўҳдадориҳои кормандони маъмурию ҳочагӣ, муҳандисию техникӣ, истеҳсолӣ, таълимию ёридиҳанда ва дигар кормандони муассисаи таҳсилоти олии касбиро қонунгузорӣ оид ба меҳнат, Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ, қоидаҳои тартиботи доҳилии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва дастурҳои вазифавӣ муайян мекунанд.

Моддаи 27. Омодагӣ ва такмили ихтисоси кормандони илмию омӯзгорӣ

1. Кормандони илмӣ ва илмию омӯзгорӣ дар аспирантура, докторантура аз рӯи ихтисос, докторантура ва постдокторантураи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ, муассиса ё ташкилотҳои илмӣ омода карда мешаванд. Ҳамчунин, кормандони илмию омӯзгорӣ бо роҳи вобаста намудани унвончӯён ба ин муассисау ташкилотҳо барои навиштан ва ҳимояи рисолаи номзади илм ё доктори илм ё бо роҳи ба вазифаи корманди илмӣ гузарондани кормандони соҳаи омӯзгорӣ ҷиҳати таълифи рисолаи докторӣ омода карда мешаванд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

2. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ шаклҳои зерини такмили ихтисосро низ муқаррар мекунад:

- коромӯзии илмӣ, омӯзгорӣ, эҷодӣ, аз ҷумла, дар корхонаҳо, институтҳои илмию таҳқиқотӣ, буруҳои конструкторӣ, дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва ташкилотҳо, аз ҷумла дар хориҷа;
- руҳсатиҳои эҷодӣ барои ба итном расонидани рисолаи илмӣ;
- такмили ихтисос ва бозомӯзӣ дар донишкадаҳо, факултетҳо ва марказҳои такмили ихтисос ва бозомӯзии кадрҳо;
- бозомӯзӣ ва таълим дар факултетҳо ва курсҳои маҳсуси назди муассисаи таҳсилоти олии касбӣ.

3. Давлат муҳайёе кардани шароити заруриро барои на камтар аз як маротиба дар панҷ сол такмил додани ихтисоси кормандони илмию омӯзгории ташкилоту муассисаҳои давлатии низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимиро кафолат дода, ба ин мақсад аз ҳисоби бӯчети давлати маблағи зарурӣ ҷудо мекунад.

4. Ихтисоси кормандони илмию омӯзгориро ҳамчунин аз рӯи шартномае, ки шахсони воқеӣ ва (ё) ҳуқуқӣ бо муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва ташкилоту муассисаҳои илмӣ мебанданд, аз ҳисоби маблағи шахсони воқеӣ ва (ё) ҳуқуқӣ метавон амалӣ кард.

5. Тартиб, намуд ва шаклҳои такмили ихтисосро, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим накардааст, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

Моддаи 28. Унвонҳои илми

1. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвонҳои илмии профессор ва дотсент муқаррар карда мешаванд.

2. Унвони илмии профессор ба шахсе дода мешавад, ки дараҷаи илмии доктори илм ё доктори ҳабилитат дошта, дар соҳаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимий ба фаъолияти омӯзгорӣ, илмӣ ва методӣ машғул аст (*Қонуни ҟТ аз 17.05.2018 № 1529*).

3. Унвони илмии дотсент ба шахсе дода мешавад, ки дараҷаи илмии номзади илм ё доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисос дошта, дар муассисаҳои таълими таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимий ба фаъолияти омӯзгорӣ ва илмию методӣ машғул аст (*Қонуни ҟТ аз 17.05.2018 № 1529*).

4. Тартиби додани дараҷа ва унвонҳои илмиро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон майян мекунад (*Қонуни ҟТ аз 17.05.2018 № 1529*).

Моддаи 29. Эътироф ва муқаррар кардани баробарарзишии ҳуҷҷатҳои давлатҳои хориҷӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимий ва унвонҳои илми

1. Эътирофи ҳуҷҷатҳои давлатҳои хориҷӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимий ва дар бораи унвонҳои илмӣ маънои ризоияти мақомоти даҳлдори ҳокимияти давлатӣ ба эътибори қонунӣ доштани ин ҳуҷҷатҳо дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон дорад (*Қонуни ҟТ аз 28.08.2017 № 1465*).

2. Баробараарзишии ҳүччатҳои давлатҳои хориҷӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва дар бораи унвонҳои илмӣ дар Қонуни мазкур маънни онро дорад, ки мақомоти даҳлдори ҳокимияти давлатӣ ба дорандагони ин ҳүччатҳо, ҳамчун ба дорандагони ҳүччатҳои намунаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқҳои академӣ ва (ё) касбиро дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва дар бораи унвонҳои илмӣ медиҳад.

3. Эътироф ва муқаррар кардани баробараарзишии ҳүччатҳои давлатҳои хориҷӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дорандагони ин ҳүччатҳоро ўҳдадор менамояд, ки талаботи умумии ба муассисаҳои таълимӣ ё ба кор қабул шуданро, ки низомномаҳои даҳлдор муқаррар кардаанд, риоя намоянд.

4. Масъалаи эътироф ва муқаррар кардани баробараарзишии ҳүччатҳои давлатҳои хориҷӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар бораи унвонҳои илмӣ мутобики тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳал мегардад.

5. Эътироф ва муқаррар кардани баробарии ҳүччатҳои давлатҳои хориҷӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва дар бораи унвонҳои илмӣ бо шаҳодатнома, ки аз тарафи мақоми давлатии идораи маориф дода мешавад, тасдиқ мегардад.

БОБИ 5. ИДОРАИ НИЗОМИ ТАҲСИЛОТИ ОЛИИ КАСБӢ ВА ТАҲСИЛОТИ КАСБИИ БАЪД АЗ МУАССИСАИ ОЛИИ ТАЪЛИМИ

Моддаи 30. Мақомоти идоракунии низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Идораи низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи маориф амалӣ гардонида мешавад.

2. Мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, новобаста аз шакли моликият ва тобеияти идоравияшон роҳбарии умумии методиро амалӣ мекунад.

3. Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбии ғайридавлатӣ аз тарафи муассиси (муассисони) тасдиқ ва мутобики тартиби қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта мешавад (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*).

4. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ҳарбӣ фаъолияти худро мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мекунанд.

Моддаи 31. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дохил мешаванд:

–муайян ва амалӣ кардани сиёсати давлатӣ дар соҳаи мазкур;

–чудо кардани маблағ аз буҷет барои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ;

–тажхияни лоиҳаи қонунҳо, қабули санадҳои меъёрии ҳуқуқие, ки татбиқи низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимиро муайян мекунанд;

–муқаррар намудани тартиби атtestатсия ва аккредитатсияи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ;

–тасдиқи Тартиби гузаронидани имтиҳонҳои марказонидай дохилшавӣ ба муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон (*Қонуни ҶТ аз 26.07.2014 № 1126*);

–тасдиқи, азnavtaškiliđiҳӣ ва барҳамdiҳiи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ;

–ба имзо расондан ва амалӣ кардани шартномаҳои байнalmilalӣ ва bainidavlatie, ки масъалаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимиро танзим менамоянд;

–тасдиқи стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудаанд (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);

–муқаррар намудани номгӯи соҳаҳои таъlimӣ (ixtisosi) таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таъlimӣ;

–муайян кардани меъёри талабот ба қадрҳои соҳаҳои гуногун ва дар ин асос ба танзим даровардани тартиби тайёр намудани мутахassisoni дорон таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таъlimӣ.

Моддаи 32. Салоҳияти мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф дар соҳаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

Ба салоҳияти мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф оид ба таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дохил мешаванд:

- якҷоя бо дигар мақомоти манғиатдори соҳавии дорон муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ таҳия кардан ва амалӣ гардонидани фаслҳои даҳлдори барномаҳои миллӣ ва байналмилалӣ дар соҳаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва таҳсилоти марбутаи иловагӣ;

- таҳия ва татбиқи стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, ба истиснои ҳолатҳое, ки дар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ шудааст (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);

- тасдиқи ҷузъҳои давлатии стандартҳои даҳлдори давлатии таълимӣ, тасдиқ намудани низомномаҳо дар бораи аттестатсияи ниҳоии давлатии донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ;

- таҳия ва тасдиқи нақшҳои намунавии таълим ва барномаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, ташкили нашри китобҳои дарсӣ ва тайёр кардани воситаҳои аёни таълим;

- мусоидат барои ривоҷ додан ва амалӣ гардонидани технологияҳои нави самарабахши таълим дар соҳаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ;

- аккредитатсияи давлатии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ новобаста аз шаклҳои ташкилию ҳуқуқӣ ва мансубияти идории онҳо ва муассисаҳои давлатии таълимии таҳсилоти даҳлдори иловагӣ;

- муқаррар намудани шакли ҳуҷҷатҳои намунаи давлатӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти олии касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, муайян намудани тартиби эътироф ва муқаррар кардани баробарии ҳуҷҷатҳои давлатҳои хориҷӣ дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти олии касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва унвонҳои илмӣ, додани шаҳодатнома дар бораи муқаррар шудани баробарии ҳуҷҷатҳои зикргардида;

- иштирок дар кори омӯзиши талабот ба мутахассисон;

- таҳияи дурнамои тайёр намудани мутахассисон;

- таҳияи пешниҳод доир ба ҳаҷми маблағе, ки аз буҷет барои муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, дигар корхона ва ташкилоту муассисаҳои низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва таҳсилоти марбутаи иловагӣ, ташкилотҳои илмӣ ва баҳшҳои соҳтории онҳо ҷудо карда мешавад;

- таҳияи пешниҳод оид ба ҳаҷми соҳтмони асосии корхонаҳо, ташкилоту муассисаҳои мазкур;

- ҳамоҳангозии фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, системаҳои соҳавӣ ва минтақавии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ва муайян кардани ҳаҷму соҳтори тайёр намудани мутахассисон, ташкили иттиҳодияи (кооператсияи) байнисоҳавӣ ва байниминтақавии соҳа;

- муқаррар намудани қоидаҳои умумии қабули донишҷӯён, аспирантҳо ва докторантҳо ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ (*Қонуни ҶТ аз 26.07.2014 № 1126*);

- таъсиси аспирантура, докторантура аз рӯи ихтисос, докторантура ва постдокторантура дар муассисаҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ, муассисаҳои илмӣ, новобаста ба тобеияти онҳо, тасдиқ кардани низомномаҳо дар бораи омодасозии кормандони илмӣ ва илмию омӯзгорӣ (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);

- пешбинӣ кардани инкишифи шабакаи муассисаҳои низоми таҳсилоти олии касбӣ, мувоғиға кардани таъсиси муассисаҳои нави давлатии низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти даҳлдори иловагӣ;

- ташкили иштироки муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва ташкилотҳои илмии низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар барномаҳои давлатии илмию техникӣ, тартиб додан ва тасдиқ кардани барномаҳои байни муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ доир ба соҳаҳои афзалиятноки илм, бо маблағу воситаҳо таъмин намудани ин барномаҳо ва назорати иҷрои онҳо;

- якҷоя бо иттиҳодияҳои ҷамъиятий андешидани тадбирҳо ва амалӣ гардонидани онҳо барои ҳифзи иҷтимоии донишҷӯён, аспирантҳо, докторантҳо, шунавандагон ва кормандони низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ оид ба беҳтар кардани шароити таълим, кор, майшат, истироҳат ва хизматрасонии тиббӣ ба онҳо;

- маблағузорй ба фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ, корхонаҳо, ташкилоту муассисаҳои тобеи онҳо;
- тасдиқи низомнома дар бораи тартиби ишғоли вазифаҳои кормандони илмию омӯзгорӣ;
- таҳия ва тасдиқи низомномаи намунавӣ дар бораи филиалҳои муассисаҳои таҳсилоти олии касбии тобеи мақомоти ҳокимияти иҷроия, тартиби ташкили филиалҳои мазкур;
- нашри санадҳои меъёрӣ дар доираи салоҳияти худ;
- бастани шартномаҳои байналмилалии дорои ҳусусияти байниидоравӣ мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- назорат ба риояи стандартҳои давлатии таълим дар тамоми муассисаҳои таҳсилоти олии касбии дорои аккредитатсияи давлатӣ новобаста ба шакли ташкилии ҳуқуқии онҳо;
- таъмини илмию методии аттестатсияи ниҳоӣ ва назорати сифати омодагии ҳатмкунандагон пас аз анҷоми ҳар як сатҳ ва марҳилаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ мутобики стандартҳои давлатии таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);
- баррасии пешниҳодҳо ва қабули қарори ба муассисаи таҳсилоти олии касбӣ фиристодани шикоят аз сифати таҳсилот ва ё мувофиқат накардани сифати таҳсилот ба талаботи стандарти давлатии таҳсилоти олии касбӣ (*Қонуни ҶТ аз 17.05.2018 № 1529*);
- ташкили фаъолияти низоми мақомоти минтақавии ҳадамоти давлатии назорат дар соҳаи маориф ва аттестатсияи муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ.

Моддаи 33. Назорати давлатии сифати таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Назорати давлатии сифати таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба татбиқи сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, баланд бардоштани сифати тайёр намудани мутахассисон, оқилона ҳарҷ кардани маблағи буҷет, ки барои низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ҷудо карда мешавад, равона шудааст.

2. Назорати давлатиро ба сифати таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ мақомоти Ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф амалӣ мекунад.

3. Муассисаи олии таълимие, ки аккредитатсияи давлатӣ дорад, новобаста аз шакли ташкилии ҳуқуқӣ ва тобеияти идоравӣ дар давоми на кам аз панҷ сол як маротиба аз аттестатсияи ниҳоии давлатӣ мегузарад.

БОБИ 6. ФАЪОЛИЯТИ МОЛИЯВИЮ ҲОЧАГИИ МУАССИСАҲОИ ТАҲСИЛОТИ ОЛИИ КАСБӢ ВА ТАҲСИЛОТИ КАСБИИ БАЪД АЗ МУАССИСАИ ТАЪЛИМИЙ

Моддаи 34. Моликият дар низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Муассис (муассисон) бо мақсади таъмини фаъолияти дар Оиннома пешбинишуда биною иншоот, комплексҳои молу мулк, таҷҳизот ва ҳамчунин дигар молу мулки зарурии истеъмолӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва ғайраро бо ҳуқуқи идораи оперативӣ ба муассисаи таҳсилоти олии касбӣ вобаста менамояд.

2. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқи ихтиёрдорӣ кардан ба маблағу амвол ва дигар намудҳои моликиятеро, ки шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барояш тӯҳфа намудаанд, ба тариқи ҳайрӣ додаанд ё мерос мондаанд, самараи меҳнати зеҳӣ ва эҷодкориро, ки натиҷаи фаъолияти муассисаи олии таълимӣ мебошад ва ҳамчунин даромади фаъолияти худ ва объектҳои моликияти аз ҳисоби ин даромад ҳаридашро дорад.

3. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҳуқуқ доранд ба сифати иҷорагир ва (ё) иҷорадиҳандай моликият тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амал намоянд.

4. Ваколатҳои моликон дар бобати ихтиёрдорӣ намудани амволи давлатии низоми таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ нисбат ба молу мулки моликияти давлатӣ ба мақоми давлатии идораи маориф вобаста карда мешаванд, ки ин ваколатҳоро ҳамроҳи мақомоти ҳокимияти иҷроия, ки муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар ихтиёраш мебошанд, амалӣ мегардонанд.

Моддаи 35. Маблағузории муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Маблағузории фаъолияти таълимии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимии давлатӣ аз ҳисоби маблағи буҷет мутобики фармоши давлатӣ аз ҷониби мақомоти Ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф ё мақомоти ҳокимияти иҷроия, ки ин муассисаҳоро дар ихтиёр доранд, барои тайёр намудани

мутахассисон, бозомўзӣ ва таъолияти ихтисоси кормандон дар асоси меъёрҳои муқарраргардидаи давлатӣ, аз ҷумла меъёрҳои идоравии маблағгузорӣ, амалӣ карда мешавад.

2. Фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ғайридавлатӣ аз ҷониби муассис (муассисон) мутобиқи шартномаи байни онҳо маблағгузорӣ карда мешавад. Аз рӯи шартномаи байни муассис (муассисон) ва муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ин фаъолият метавонад қисман ё пурра бо худмаблағгузорӣ ба амал бароварда шавад.

3. Таҳқиқоти илмие, ки муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ анҷом медиҳанд, аз ҷониби мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маориф ва (ё) мақомоти ҳокимиюти иҷроия, ки ин муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар ихтиёри онҳо мебошанд, маблағгузорӣ карда мешавад.

4. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ соҳа ва тартиби истифодаи маблағеро, ки аз ҳисоби буҷет ва манбаъҳои дигар гирифтаанд, тибқи муқаррароти қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мекунанд. Маблағҳои ғайрибуҷетии дар давраи ҷорӣ (сол, сəмəҳа, моҳ) истифоданакардаи муассисаҳои таҳсилоти олии касбии давлатӣ пас гардонида гирифта ё ба ҳаҷми маблағгузории давраи минбаъдаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ҳисоб карда намешавад.

5. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ дар бонкҳо ва ташкилотҳои қарзии (кредитии) ғайрибонӣ барои нигоҳ доштани пул ва ҳама гуна ҳисобҳо, амалиёти қарзидҳӣ ва ҳазинавӣ, аз ҷумла додугурифти асъор суратҳисобҳо кушода метавонад.

6. Фаъолияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, инчунин аз ҳисоби дигар манбаъҳое, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, маблағгузорӣ карда мешавад.

Моддаи 36. Фаъолияти пулакии муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ

1. Муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ мутобиқи Оинномаи худ дар соҳаи таълим ва соҳаҳои дигар, ба шарте, ки он бар зиёни фаъолияти асосии он набошад, метавонад фаъолияти пулакиро ба роҳ монад.

2. Фаъолияти пулакии таълим дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ба ивази фаъолияти таълимӣ ва дар доирае, ки барои он аз ҳисоби буҷет маблағгузорӣ мешавад, амалӣ шуда наметавонад. Дар акси ҳол маблағи дар натиҷаи чунин фаъолият бадастомада мутобиқи қонун мусодира карда мешавад.

3. Муассисаи таҳсилоти олии касбии давлатӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ ҳуқуқ дорад дар доираи муқаррарнамудаи иҷозатнома илова ба маблағгузорӣ аз ҳисоби буҷет, қабули донишҷӯёнро бо риояи замимаи иҷозатнома, ки аз тарафи мақомоти давлатии идораи маориф дода шудааст, тибқи шартномаҳо бо пардохти арзиши таҳсил аз тарафи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ амалӣ намояд.

4. Масъалаҳои бастани шартнома барои фаъолияти пулакии таълим дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ аз ҷониби муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар асоси шартномаҳое, ки ба қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Оинномаи муассисаи таҳсилоти олии касбӣ мухолиф нестанд, амалӣ мегардад.

БОБИ 7. ҲАМКОРИИ БАЙНАЛМИЛАӢ ВА ФАЪОЛИЯТИ ИҚТISODII ҲORIЧII МУАССИСАҲОИ ТАҲСИЛОТИ ОЛИИ КАСBӢ ВА ТАҲСИЛОТИ КАСBИИ БАЪД АЗ МУАССИСАИ ОЛИИ ТАЪЛИMӢ

Моддаи 37. Ҳамкории байналмилалӣ

1. Ҳамкории байналмилалии муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ дар доираи фаъолияти сиёсати ҳориҷии давлат ба ҳамшарикӣ ҳақиқӣ, эътиමоду боварии тарафайн ва ба шартномаю созишномаҳои байналмилалӣ асос мейбад.

2. Мақомоти давлатии идораи маорifi ҳамаи зинаҳо, муассиса, корхонаю ташкилотҳои таълимии низоми маорif ҳуқуқ доранд бо муассиса, корхонаю ташкилотҳои ҳориҷӣ робитаи бевосита муқаррар намоянд, барномаҳои байналмилалии таълимӣ, илмӣ ва илмию таҳқиқотиро амалӣ гардонанд, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба иттиҳодияҳои байналмилалии ҷамъиятии таълимӣ ва илмӣ ҳамроҳ шаванд.

3. Давлатҳои иштироккунанда дар ташкилотҳои байналмилалии соҳаи маорif дар доираи созишномаҳову шартномаҳои дучониба ва бисёрҷониба сиёсати мувоғиқашударо пеш мегиранд.

Моддаи 38. Фаъолияти иқтисодии ҳориҷӣ

1. Мақомоти ҷумҳуриявии давлатии идораи маорif, муассисаҳои таълимӣ, корхонаю ташкилотҳои таълимии низоми маорif фаъолияти иқтисодии ҳориҷиро мутобиқи

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мустақилона амалӣ мекунанд. Онҳо мутобиқи Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи дар бонкҳо ва дигар ташкилотҳои қарзии ғайрибонӣ кӯшодани суратҳисоби асъоро доранд.

2. Маблағҳои пулий ва дигар дороиҳое, ки муассисаи таълимӣ аз фаъолияти иқтисодии ҳориҷӣ ба даст меоварад, моликияти ин муассисаи таълимӣ буда ва ба он ҳуқуқи ихтиёрдории пурра дошта, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи Қонун мусодира кардани он манъ аст. Ин маблағ барои инкишофи соҳаи маориф, музди меҳнати кормандон ва пойдор соҳтани заминай моддию техникии он сарф карда мешавад.

БОБИ 8. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 39. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардан Қонуни мазкур тибқи тартиби муқаррарнамудаи Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ қашида мешаванд.

Моддаи 40. Дар бораи беэътибор донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ"

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 8 декабри соли 2003, №48 "Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ" (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2003, №12 моддаи 676; соли 2009, №3, мод. 83) беэътибор дониста шавад.

Моддаи 41. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон

ш.Душанбе

19 майи соли 2009 № 531